

Playing for Success Rotterdam 2016-2017

EEN EVALUATIE: SUCCESSEN, VERBETERPUNTEN EN AANBEVELINGEN

Anna Jansma
Maaïke van Rooijen

Playing for Success Rotterdam 2016-2017

EEN EVALUATIE: SUCCESSEN, VERBETERPUNTEN EN AANBEVELINGEN

Anna Jansma
Maaike van Rooijen

Utrecht, november 2017

**STICHTING
DE VERRE
BERGEN**

Samenvatting

Playing for Success Rotterdam

Playing for Success (Pfs) Rotterdam is een naschools programma voor leerlingen uit de groepen 6, 7 en 8 van Rotterdamse basisscholen. Het programma heeft tot doel de ontwikkeling van zogenoemde soft skills te bevorderen bij leerlingen die door verminderd zelfvertrouwen, verminderde schoolmotivatie of andere sociaalemotionele oorzaken minder goed presteren op school dan zij zouden kunnen. Soft skills zijn vaardigheden waarvan bekend is dat ze samenhangen met een gezonde en succesvolle toekomst, zoals inzet voor ingewikkelde taken, zelfcontrole en het gevoel de eigen toekomst op school en daarbuiten te kunnen beïnvloeden (zie bijvoorbeeld Sancassiani et al., 2015; Tangney, Baumeister & Boone, 2004).

Op basis van onderzoek van Hermens, Los & Aussems (2016) deed Pfs Rotterdam in het schooljaar 2016-2017 een aantal aanpassingen in de opzet en werkwijze van Pfs Rotterdam. Dit met het doel het effect op de ontwikkeling van soft skills van de leerlingen te vergroten.

De belangrijkste aanpassingen van Pfs Rotterdam in het schooljaar 2016-2017 waren:

1. Een intensivering van het programma.
  - a. Een verlenging van de lesduur van tweeënhalf naar drie uur.
  - b. Een verlenging van de lesperiode van twaalf naar dertien weken.
  - c. Een aanpassing in de opzet van een aaneengesloten programma van twaalf weken naar een driedelig programma: acht weken – tussenperiode – vijf weken.
2. Een specifiekere doelgroep, omdat uit onderzoek (Hermens et al., 2016) blijkt dat deze groep het meeste baat heeft bij Pfs.
3. Een intensivering van het contact met ouders en scholen.

Onderzoek

Het Verwey-Jonker Instituut voerde in het schooljaar 2016-2017, in opdracht van Stichting de Verre Bergen, een onderzoek uit naar de ervaringen met Pfs Rotterdam.

Het doel van het onderzoek naar Pfs Rotterdam was tweeledig. Enerzijds ging het om de ondersteuning van Pfs Rotterdam bij de aanpassingen in de opzet en werkwijze van het programma. Hiertoe ontwikkelde het Verwey-Jonker Instituut een selectie-instrument dat leerkrachten helpt bij het inschatten welke leerlingen baat kunnen hebben bij deelname aan Pfs Rotterdam, en verzorgde het Verwey-Jonker Instituut regelmatig een terugkoppeling van de tussentijdse resultaten. Anderzijds was het doel inzicht te geven in hoe Pfs Rotterdam in de praktijk wordt uitgevoerd, hoe betrokkenen de opzet en werkwijze ervaren en wat de sterke punten en eventuele verbeterpunten zijn.

De hoofdvraag van het onderzoek luidde als volgt:

Hoe wordt het programma Pfs Rotterdam in de praktijk bij de verschillende leercentra uitgevoerd, hoe ervaren betrokkenen het programma, wat gaat goed, en welke verbeteringen zijn mogelijk?

De uitvoering van Pfs Rotterdam is op twee manieren in beeld gebracht. Enerzijds door de uitvoering van de kernelementen van Pfs en de werkzame principes van naschoolse programma's in beeld te brengen. Anderzijds door de ervaringen van betrokkenen in beeld te brengen.

Voor het in beeld brengen van de uitvoering van Pfs Rotterdam en de ervaringen van betrokkenen is gebruikgemaakt van de volgende methoden:

- Een digitaal logboek voor de twee Pfs-docenten van Pfs Rotterdam.
- Twee groepsinterviews met de Pfs-docenten en de leercentrummanager.
- Vier individuele interviews met de Pfs-docenten.
- Tien individuele interviews met leerkrachten en intern begeleiders (ib'ers) van de scholen die leerlingen aanmelden.
- Vijftig telefonische enquêtes met ouders van deelnemende leerlingen.

Conclusies

Over de uitvoering van Pfs Rotterdam concluderen we dat beide leercentra in het schooljaar 2016-2017 werkten aan de kernelementen van Pfs en aan de werkzame principes van naschoolse programma's. Daarnaast concluderen we dat het curriculum van Pfs Rotterdam bij beide leercentra flexibel wordt uitgevoerd.

Over de ervaringen met Pfs Rotterdam concluderen we dat betrokkenen net als in eerder onderzoek naar Pfs over het algemeen positief zijn. Betrokkenen zijn vooral positief over het feit dat kinderen het naar hun zin hebben, over de (persoonlijke) aandacht die kinderen krijgen, over de manier van lesgeven en over het feit dat kinderen iets hebben aan de deelname aan Pfs. Zij vinden vooral dat hun kind assertiever is geworden en dat hun kind beter samenspeelt en samenwerkt met andere kinderen.

Naast positieve ervaringen is er onder betrokkenen soms ook twijfel over de nieuwe opzet en werkwijze van Pfs Rotterdam. Enerzijds omdat leerlingen door de ingevoerde tussenperiode twee keer 'afscheid' moeten nemen van Pfs en weer moeten 'wennen' na de tussenperiode. Anderzijds omdat de nieuwe opzet en werkwijze een relatief grote tijdsinvestering vragen van de Pfs-docenten en -scholen, bijvoorbeeld als het gaat om administratie en om het plannen en uitvoeren van de tussentijdse gesprekken op scholen. Daarnaast zorgen de nieuwe opzet en werkwijze soms voor verwarring over wanneer leerlingen op het leercentrum worden verwacht, waardoor leerlingen soms niet (op het juiste moment) op het leercentrum aanwezig zijn.

De belangrijkste punten die goed gaan, zijn de uitvoering van de kernelementen en werkzame principes, de bekendheid van de doelgroep onder leerkrachten en intern begeleiders, de door scholen ervaren meerwaarde van de tussenperiode, de standaardisering van de communicatie en de door scholen ervaren betrokkenheid bij Pfs.

De belangrijkste verbeterpunten zijn de motivatie en concentratie van kinderen richting het einde van de les, de selectie van de doelgroep, de communicatie over de opzet en intensiteit van het programma en het werken aan de leerdoelen in de tussenperiode.

Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande conclusies doen wij vier aanbevelingen voor de toekomst van Pfs Rotterdam.

1. Implementeer beweegactiviteiten.
2. Bepaal het doel en de meerwaarde van de verschillende contactmomenten met ouders en scholen.
3. Licht ouders en scholen voor over hoe zij in de tussenperiode kunnen werken aan de leerdoelen van de leerlingen.
4. Richt groepen in volgens de verhouding twee derde doelgroepleerlingen en een derde niet-doelgroepleerlingen.

Meer informatie over de aanbevelingen is te vinden in hoofdstuk 7.

Colofon

Opdrachtgever
Auteurs

Stichting de Verre Bergen, Rotterdam
A. Jansma, MSc.

Met medewerking van:

Dr. M. van Rooijen
S. te Velde

Foto omslag

S. van Esch

Omslag

J. Schuurman

Uitgave

Vincent Wernke
Ontwerppartners, Breda
Verwey-Jonker Instituut
Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
T (030) 230 07 99
E secr@verwey-jonker.nl
I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>.

ISBN 978-90-5830-854-2

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2017.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.

Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute. Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

Playing for Success (PFS) Rotterdam is een naschools programma voor leerlingen uit de groepen 6, 7 en 8 van Rotterdamse basisscholen. Het programma heeft tot doel de ontwikkeling van zogenoemde soft skills te bevorderen bij leerlingen die door verminderd zelfvertrouwen, verminderde schoolmotivatie of andere sociaalemotionele oorzaken minder goed presteren op school. Soft skills zijn vaardigheden waarvan bekend is dat ze samenhangen met een gezonde en succesvolle toekomst, zoals inzet voor ingewikkelde taken, zelfcontrole en het gevoel de eigen toekomst op school en daarbuiten te kunnen beïnvloeden.

Op basis van eerder onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut, waaruit blijkt dat PFS Rotterdam effectief is voor een specifieke doelgroep, namelijk leerlingen met een laag cognitief zelfvertrouwen, deed PFS Rotterdam in het schooljaar 2016-2017 een aantal aanpassingen in de opzet en werkwijze van het programma. Het doel van deze aanpassingen is om het effect op de ontwikkeling van soft skills te vergroten.

Het Verwey-Jonker Instituut voerde in het schooljaar 2016-2017 in opdracht van Stichting de Verre Bergen een onderzoek uit naar de ervaringen met PFS Rotterdam. Dit rapport beschrijft de uitvoering van het programma en de ervaringen van de uitvoerders, van de scholen die leerlingen aanmelden voor het programma en van de ouders van leerlingen die deelnemen aan het programma. Het rapport eindigt met aanbevelingen voor de toekomst van PFS Rotterdam. Deze zijn gericht op de indeling van de groepen, het implementeren van beweegactiviteiten, en de communicatie met ouders en scholen.